

مرکز منطقه ای رامسر در مرکز و غرب آسیا:

مقدمه:

کنوانسیون تالاب ها (کنوانسیون رامسر)، اولین معاهده بین الدولی زیست محیطی در دنیا می باشد که به صورت ویژه در خصوص حفاظت و بهره برداری خردمندانه از اکوسیستم تالابها از طریق اقدامات محلی، ملی و همکاریهای بین المللی به عنوان ابزار مشارکتی در توسعه پایدار جهانی در شهر رامسر ایران به امضاء اعضاء اولیه رسیده و به همین دلیل به کنوانسیون رامسر مشهور شده است. در حال حاضر این کنوانسیون با ۱۶۹ کشور عضو یکی از فعالترین کنوانسیون های دنیا است و از آنجایی که نام این کنوانسیون همواره تداعی کننده ایران و شهر رامسر برای تمام کشورهای عضو بوده، اهمیت آن برای ایران دو چندان می باشد.

این در حالیست که ایران به دلیل شرایط ویژه اقلیمی با دارا بودن بیش از ۱۰۰۰ تالاب در قالب ۴۱ نوع از انواع تالابهای موجود در دنیا (در دنیا بطور کل ۴۲ نوع تالاب شناسایی شده است) از یک سو و مشکلات، فرصتها و تهدیدات فراوان تالابی از سوی دیگر دارای پتانسیل بالایی در تعامل و همکاری های بین المللی دو جانبه و چندجانبه بویژه با این کنوانسیون و سایر معاهدات بین المللی مرتبط می باشد.

در نشست زیر منطقه ای غرب و مرکز آسیا که به میزبانی جمهوری اسلامی ایران در تاریخ ۲ لغایت ۵ فوریه ۲۰۰۲ برگزار گردید، بر لزوم فعالیتهای آموزشی و تحقیقاتی برای مقابله با چالش های اصلی منطقه از قبیل خشکسالی و دیگر بلایای طبیعی که اثرات جدی بر تالابها و گونه های وابسته به این زیستگاه ارزشمند از جمله پرندگان آبرزی می گذارند، تاکید گردید و پیشنهاد شد تا یک مرکز منطقه ای کنوانسیون رامسر در منطقه مرکز و غرب آسیا ایجاد شود. با وجود رقابت شدید مابین کشور ایران و کشورهای عربی برای استقرار مرکز، ایران موفق گردید با توجه به امتیاز میزبانی نشست مذکور رأی اکثریت را برای تأسیس مرکز منطقه ای در ایران کسب نماید.

در همین راستا طی هشتمین نشست اعضای متعهد کنوانسیون رامسر، نوامبر ۲۰۰۲ در کشور اسپانیا، تأسیس مرکز منطقه ای رامسر با هدف آموزش و تحقیق در منطقه غرب و مرکز آسیا در شهر رامسر جمهوری اسلامی ایران تحت قطعنامه ۴۱ مورد تصویب اعضا قرار گرفت. مراسم افتتاحیه مرکز با حضور دبیر کل کنوانسیون رامسر، کشورهای منطقه، کشورهای کمک کننده از جمله بلژیک، انگلستان و ژاپن و کارشناس سازمانهای ذیربط در ۲۷ و ۲۸ فوریه ۲۰۰۵ برگزار گردید. طی این نشست شرح وظایف مرکز به تصویب شرکت کنندگان رسید و هدف اصلی این مرکز تقویت اجرای کنوانسیون رامسر از طریق برنامه های آموزشی، پژوهشی، حمایتی و آگاه سازی عمومی بیان گردید.

هیأت محترم وزیران در جلسه مورخ ۸۵/۴/۲۸ بنا به پیشنهاد شماره ۸۹۶۶۸-۱ مورخ ۸۵/۱۲/۲۵ سازمان حفاظت محیط زیست و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب نمود:

"سازمان حفاظت محیط زیست مجاز است از طرف دولت جمهوری اسلامی ایران همکاری های لازم را با مرکز منطقه ای آموزشی و پژوهشی تالابها در غرب و مرکز آسیا در جمهوری اسلامی ایران وابسته به کنوانسیون رامسر به عمل آورد."

فعالیت های مرکز منطقه ای رامسر:

عملاً از سال ۲۰۰۷ با تصویب برنامه راهبردی مرکز و همچنین برنامه عمل سالانه، فعالیت مرکز آغاز گردید. به دلیل عدم وجود ساز کار مالی و حساب بانکی مستقل مقرر گردید بودجه اختصاصی مرکز (داخلی و خارجی) به حساب آموزشگاه محیط زیست واریز گردیده و پس از کسر هزینه های مربوطه با نظر معاون محیط طبیعی و مدیر اجرایی مرکز بر اساس برنامه عمل هزینه گردد. متأسفانه طی این سالها، به دلیل محدودیتهای مالی موجود مرکز منطقه ای عملکرد مناسبی نداشت. لذا با پیگیری های مستمر در معاونت محیط طبیعی در سال ۲۰۰۹ مرکز موفق به افتتاح حساب بانکی مستقل گردید و فعالیت های مرکز با بهبود محسوسی آغاز گردید. طی سالهای ۲۰۰۹ تا ۲۰۱۳ مرکز فعالیتهای متعددی را اجرایی نمود و شبکه ارتباطی مناسبی با کشورهای منطقه ایجاد نمود به صورتی که این کشورها اجرایی شدن بخشی از برنامه های مرکز را بر عهده گرفتند. نمونه ای از این فعالیت ها عبارتند از:

- برگزاری اولین کارگاه آموزشی با موضوع ارتباطات آموزش مشارکت و آگاهی رسانی مصوب دهمین اجلاس جهانی رامسر در سال ۲۰۰۸ برای کشورهای غرب آسیا. این نشست به عنوان برنامه موردی موفق برگزیده شد و در دیگر مناطق رامسر اجرایی گردید.
- کارگاه آموزشی معرفی کنوانسیون رامسر و کمک به پیوستن کشورهای غیر عضو به این کنوانسیون - خرداد ماه ۱۳۸۹، مسقط - کشور عمان
- کارگاه آموزشی آموزش دهندگان روشهای حفاظت از مسیر پرندگان مهاجر برای کشورهای مرکز آسیا و ایران - تیر ماه ۱۳۸۹، آستانه - کشور قزاقستان
- کارگاه آموزشی فن آوریهای جدید کنوانسیون رامسر با موضوع ارتباطات آموزش مشارکت و آگاهی رسانی برای کشورهای مرکز آسیا و شرق اروپا - مرداد ماه ۱۳۸۹، ارومیه
- کارگاه آموزشی تبادل تجارب و دانش پروژه های مرتبط تالابی در منطقه جنوب شرقی و مرکز آسیا خاورمیانه و حوزه مدیترانه، مهرماه ۱۳۸۹، ارومیه

- کارگاه آموزشی ملی توسعه و تهیه برنامه عمل ارتباطات آموزش مشارکت و آگاهی رسانی کنوانسیون رامسر آبان ماه ۱۳۸۹، رامسر
- همکاری در برگزاری کارگاه آموزشی ارگان های دریایی کشور، اردیبهشت ماه ۱۳۹۰، رامسر
- کارگاه آموزشی تهیه گزارش ملی کنوانسیون رامسر، خرداد ماه ۱۳۹۰، فوجیره - امارات متحده عربی
- بازدید هیات مدیران تالابی کشور پاکستان از تالابهای کشور در اردیبهشت ماه ۱۳۹۰
- برگزاری بورد مدیریت مرکز در پایان هر سال میلادی جهت تصویب برنامه عمل و بودجه سالیانه مرکز جهت ارائه گزارش به کمیته دائم کنوانسیون رامسر
- برگزاری چهلمین سالگرد کنوانسیون رامسر در سال ۲۰۱۱، رامسر
- شرکت در یازدهمین کنفرانس اعضای متعاقد در سال ۲۰۱۲ - رومانی، بخارست
- برگزاری کنفرانس و کارگاه آموزشی پیشرفت کنوانسیون رامسر در منطقه آسیای میانه ۲۰۱۲ بیشکک، قرقیزستان
- برگزاری کارگاه ملی مدیریت زیست بومی تالاب ها (مطالعه موردی پروژه جایکا در انزلی) ۱۳۹۱ - بندر انزلی، گیلان
- حضور در نمایشگاههای بین المللی محیط زیست
- همکاری در برگزاری همایش های سالانه روز جهانی تالاب ها در استان های مختلف کشور
- برگزاری کارگاه آموزشی منطقه ای مدیریت زیست بومی تالاب ها، ۸-۷ اسفند ۱۳۹۱ - رامسر، استان مازندران
- امضای یادداشت تفاهم همکاری میان مرکز منطقه ای رامسر و جایکا ۸ اسفند ۱۳۹۱ - رامسر، استان مازندران
- تشکیل صندوق حفاظت از تالاب ها ۱۳۹۱، این صندوق بمنظور حمایت از برنامه های تحقیقاتی و همچنین پروژه های دانشجویی در زمینه بهره برداری خردمندان و حفاظت از تالابها ایجاد گردید
- تکمیل ترجمه بسته آموزشی رویکرد مسیرپروازی - از تولیدات پروژه "Wings Over Wetlands"

علاوه بر فعالیت های ذکر شده و عملکرد موفق این مرکز طی این سالها مرکز به عنوان نماینده مراکز منطقه ای در بدنه های مختلف مدیریتی و آموزشی در سطح بین المللی و همچنین در برخی از موارد به عنوان نماینده مراکز منطقه ای، در فعالیت ها و کارزارهای گوناگون عضویت داشت و صرفاً به دلیل ارتباطات و شبکه ایجاد شده مرکز و علیرغم بودجه بسیار ناچیز فعالیتهای مستمری را به اجرا درآورد. متأسفانه تمامی این تلاشها و علیرغم افتتاح ساختمان جدید مرکز در شهر رامسر (با صرف هزینه سنگین)، و به دلیل عدم تامین مناسب بودجه و همچنین عدم ثبات مدیریتی از اواخر سال ۲۰۱۲ منجر به افت فعالیت های مرکز گردید و متأسفانه برنامه های پیش بینی شده معلق گردیده است که همچنان این فرایند ادامه دارد. در این ارتباط دبیر کل کنوانسیون رامسر همواره طی مذاکرات و همچنین با ارسال نامه سعی در تایید نقش مرکز جهت ادامه فعالیت و لزوم مشارکت در فعالیتهای کنوانسیون داشته اند.

بهر صورت عدم تامین و تخصیص بودجه سالیانه تعهد شده کشور و عدم ثبات مدیریتی در سال های اخیر باعث کم رنگ شدن فعالیت های مرکز منطقه ای گردیده است. خصوصا با توجه به رقابتی که بین کشورهای منطقه خصوصا کشورهای عربی جهت اخذ میزبانی مرکز منطقه ای از کنوانسیون رامسر می باشد و برگزاری چشمگیر فعالیت ها و برگزاری دوره ها و کارگاه های آموزشی توسط این کشورها و دعوت از اعضای دبیرخانه کنوانسیون در نشست های مذکور و در نتیجه جلب نظر مسئولان کنوانسیون رامسر نسبت به اجرای منسجم برنامه های مربوطه در منطقه، تهدید گرفتن میزبانی مرکز توسط این کشورها بسیار جدی می باشد. لذا واجب است که با توجه به سابقه تاریخی نامگذاری کنوانسیون و سوابق بسیار درخشان گذشته با انجام اقداماتی عاجل از جمله تامین اعتبارات لازم از به وقوع پیوستن این موضوع جلوگیری نماید.

CabinetOffice